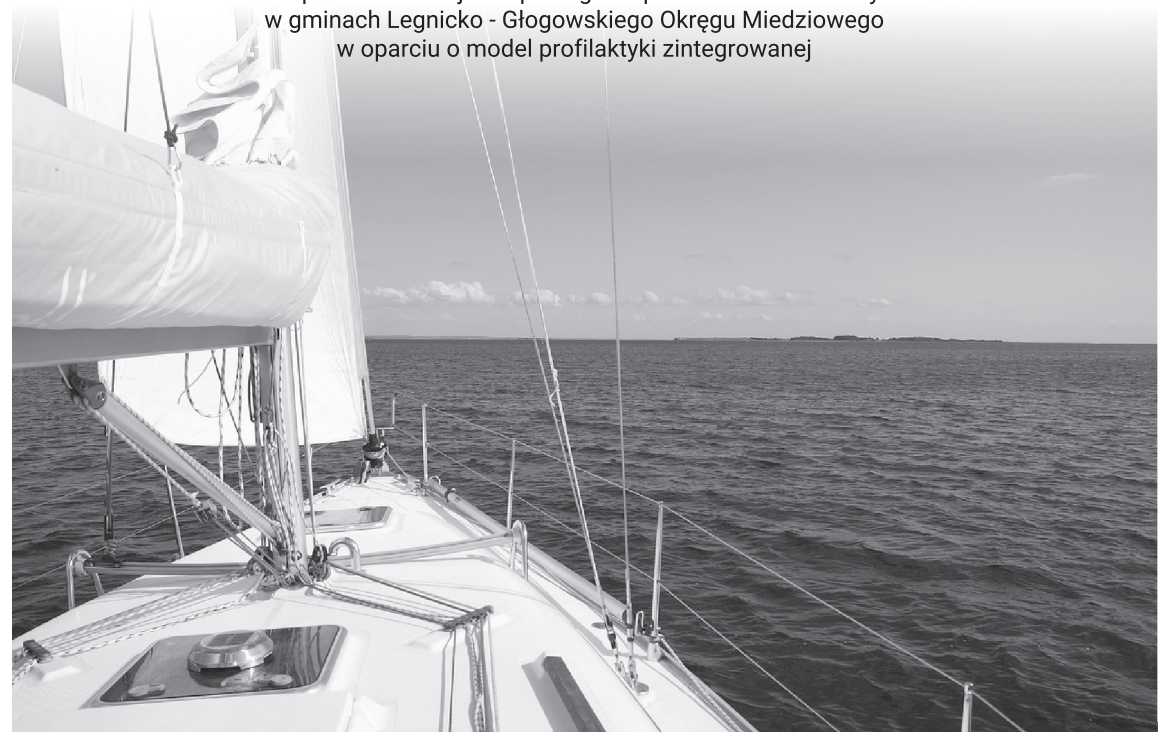
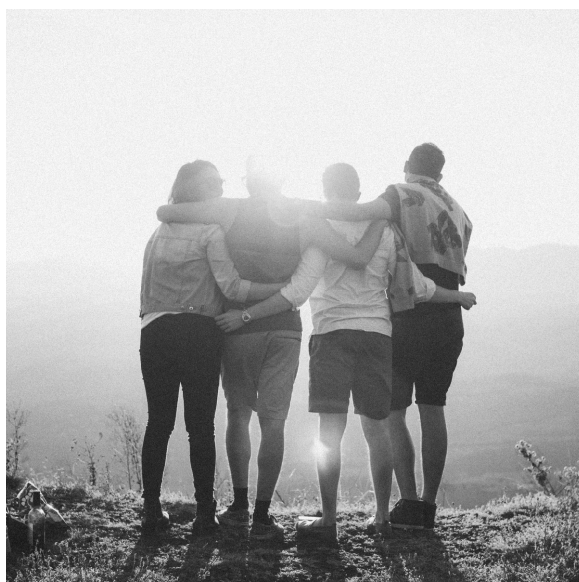

Instytut Profilaktyki Zintegrowanej

RAZEM DLA MŁODZIEŻY

Wspieranie rozwoju i zapobieganie problemom młodzieży
w gminach Legnicko - Głogowskiego Okręgu Miedziowego
w oparciu o model profilaktyki zintegrowanej

„Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie”. Zdanie, które wypowiedział Jan Zamoyski w czasach świetności Polski, a powtórzył Stanisław Staszic w przededniu zaborów, dzisiaj nadal jest aktualne: od wartości, siły charakteru i wyborów podejmowanych przez młode pokolenie będzie zależał przyszły kształt naszej rzeczywistości. Dlatego tak ważne jest, aby w okresie dojrzewania młodzież dostała potrzebne wsparcie, które pomoże jej rozwijać pozytywny potencjał, a także rozwiązywać napotymane problemy i unikać zachowań ryzykownych.

W okresie od czerwca do grudnia 2019 r. Fundacja Instytut Profilaktyki Zintegrowanej realizuje na terenie Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego pakiet działań diagnostycznych, szkoleniowych i profilaktycznych. Pakiet działań skierowany jest do samorządowców, nauczycieli, działaczy pozarządowych, rodziców oraz uczniów siódmych klas szkoły podstawowej (w roku szkolnym 2018/2019), a także uczniów klas I wybranych szkół ponadpodstawowych (w roku szkolnym 2019/2020).

Kim jesteśmy?

Instytut Profilaktyki Zintegrowanej (IPZIN) to fundacja, która dostrzegając ogromny potencjał młodzieży, szuka sposobów jej wspierania i zapobiegania jej problemom. Misją Instytutu jest także wspieranie instytucji i osób kształtujących politykę młodzieżową. W tym celu od 2012 r. prowadzi on badania nad młodzieżą, opracowuje programy profilaktyczne, przeprowadza szkolenia oraz przygotowuje ekspertyzy dla instytucji centralnych i jednostek samorządu terytorialnego. IPZIN wspierany jest w swojej działalności przez kilkadziesiąt organizacji pozarządowych, które podpisały Deklarację – Porozumienie na rzecz Zintegrowanej Polityki Młodzieżowej.

Czym jest profilaktyka zintegrowana?

Kluczowym aspektem zintegrowanego podejścia w prowadzonych przez Instytut Profilaktyki Zintegrowanej (IPZIN) działaniach jest koncentracja na wydobywaniu i wzmacnianiu pozytywnego potencjału młodzieży, rodzin i społeczności lokalnej. Wnioski wynikające z badań naukowych wskazują na silne powiązanie ze sobą wielu zachowań ryzykownych i problemowych u młodzieży. Możemy mieć na nie wpływ poprzez wzmacnianie czynników chroniących, które w świetle badań naukowych najsilniej wpływają na sytuację młodzieży (relacje z rodzicami i nauczycielami, klimat klasy, religijność). Aby skutecznie zapobiegać wielu zagrożeniom jednocześnie, Instytut Profilaktyki Zintegrowanej opiera swoje badania i działania na wiedzy wpływającej z koncepcji profilaktyki zintegrowanej opracowanej przez dr Szymona Grzelaka.

Działania Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej w projekcie

Projekt obejmuje następujące działania:

1. Badania ankietowe **Diagnoza problemów i pozytywnego potencjału młodzieży w ujęciu profilaktyki zintegrowanej** wśród uczniów klas siódmych z 12 szkół podstawowych (rok szkolny 2018/2019) i pierwszych klas 5 szkół ponadpodstawowych (rok szkolny 2019/2020).
2. Program profilaktyczny **Archipelag Skarbów®** dla młodzieży, rodziców i kadry pedagogicznej z 16 szkół podstawowych i 5 szkół ponadpodstawowych z terenu Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego.
3. **Warsztaty Siedem Dźwigni skutecznej profilaktyki** w zakresie prowadzenia lokalnej, zintegrowanej polityki młodzieżowej skierowane do władz samorządowych, radnych, urzędników, organizacji pozarządowych, wychowawców i lokalnych działaczy zainteresowanych dobrem młodzieży – 12 edycji.

4. **Konferencję regionalną** zaplanowaną na grudzień 2019 r., a na niej debatę dla osób i podmiotów zainteresowanych problemami nastoletniej młodzieży, opartą o opracowane wyniki projektu w formie raportu z rekomendacjami.

Badania ankietowe w wybranych szkołach Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego

Badania ankietowe **Diagnoza problemów i pozytywnego potencjału młodzieży w ujęciu profilaktyki zintegrowanej** obejmują uczniów klas siódmych szkół podstawowych i pierwszych klas szkół ponadpodstawowych, którzy biorą następnie udział w programie profilaktycznym.

- Każda z badanych szkół otrzymuje raport szkolny z wynikami swojej **Diagnozy**. Dzięki takiemu podejściu kadra pedagogiczna uzyskuje pełne informacje na temat własnej młodzieży w odniesieniu do badanych klas. Diagnoza jest pomocą w wytyczaniu i korygowaniu celów pracy wychowawczej i profilaktycznej w konkretnej szkole.
- W naszych raportach z **Diagnoz** dbamy o właściwą proporcję między opisem pozytywnych wyników codziennej pracy osób zaangażowanych w wychowanie młodego pokolenia oraz opisem problemów. Jako specjaliści pracujący z młodzieżą zdajemy sobie sprawę, że mimo najcięższej pracy wychowawczej rodziców i nauczycieli w praktyce niemożliwe jest zredukowanie do zera różnych ryzykownych zachowań nastolatków, które często mają charakter przejściowy i są ściśle związane z okresem dorastania. Przeprowadzone przez nas badania nie mają służyć powierzchownym ocenom czy porównaniom, ale mobilizować do dalszej pracy wskazując dobre i trudne cechy młodzieży z danej społeczności lokalnej.
- Opracowujemy zbiorczy raport dla władz samorządowych, które w oparciu o aktualne dane mogą monitorować sytuację młodzieży, dostrzegać jej pozytywny potencjał, a także natężenie poszczególnych problemów, aby dostosowywać prowadzone działania wychowawcze i profilaktyczne w lokalnym środowisku do bieżących potrzeb.

Wyniki badań wśród uczniów klas siódmych (czerwiec 2019)

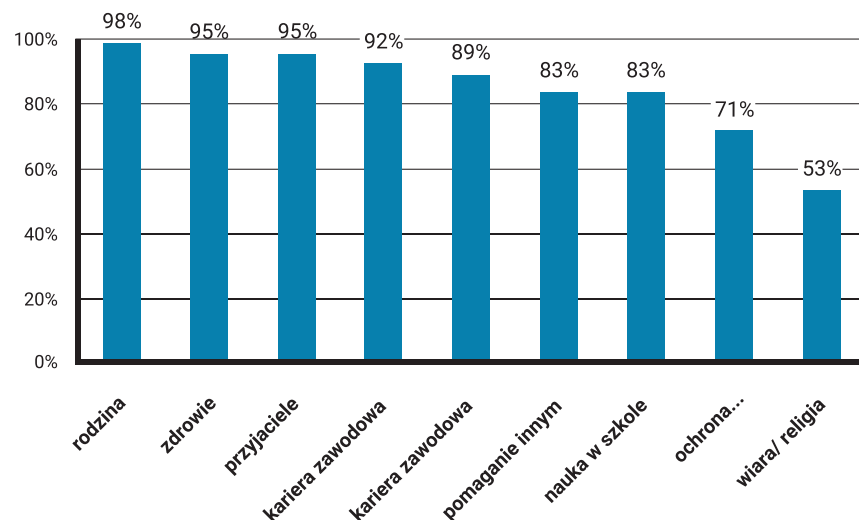
Wyniki badań pokazują przekonania, postawy i zachowania uczniów klas siódmych z 12 wybranych szkół podstawowych. Przebadano 953 uczniów.

Wartości i marzenia nastolatków z LGOM

Jedna z zasad **Strategii siedmiu dźwigni skutecznej profilaktyki** mówi: „Buduj na wartościach i marzeniach młodzieży”. Aby poznać preferencje młodzieży zadaliśmy jej następujące pytania:

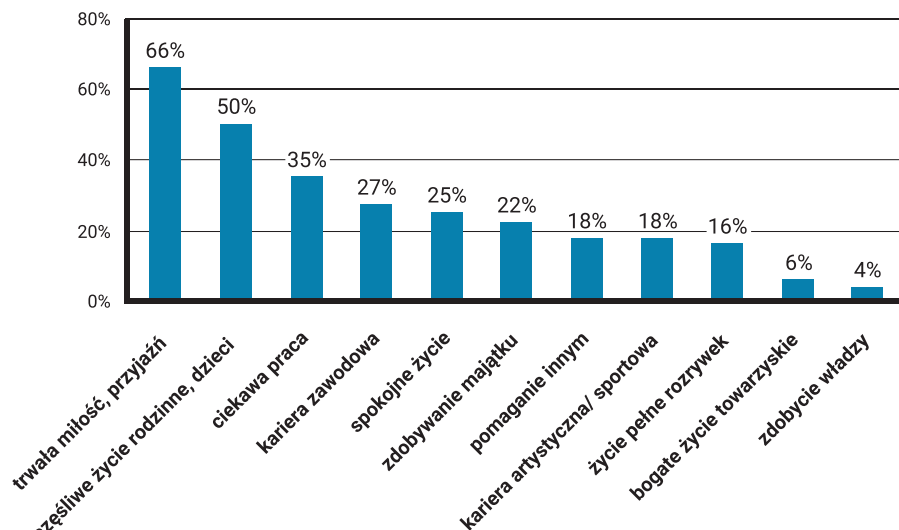
Co w życiu jest ważne dla Ciebie? Jakie marzenia i cele są najważniejsze dla Ciebie? Jakie masz plany edukacyjne? Jaką będziesz miał sytuację rodzinną w wieku 30 lat?

Ważne dla mnie w życiu są

Wskazane wartości znajdują potwierdzenie w celach i marzeniach deklarowanych przez badaną młodzież. To trwała miłość i przyjaźń (66%), szczęśliwe życie rodzinne, dzieci (50%) oraz ciekawa praca zgodna z zainteresowaniami (35%) są najczęściej wybieranymi celami życiowymi młodych ludzi.

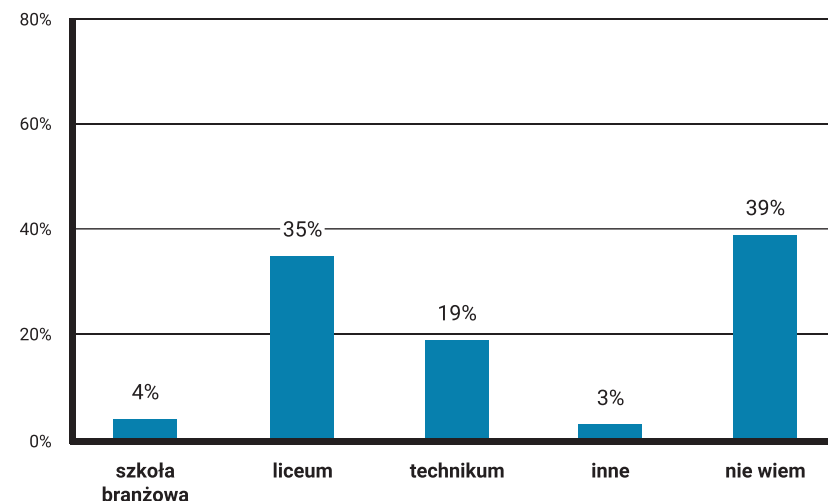
Cele życiowe i marzenia młodzieży

Z listy celów i dążeń życiowych uczniowie mogli wybrać tylko trzy najważniejsze dla nich.

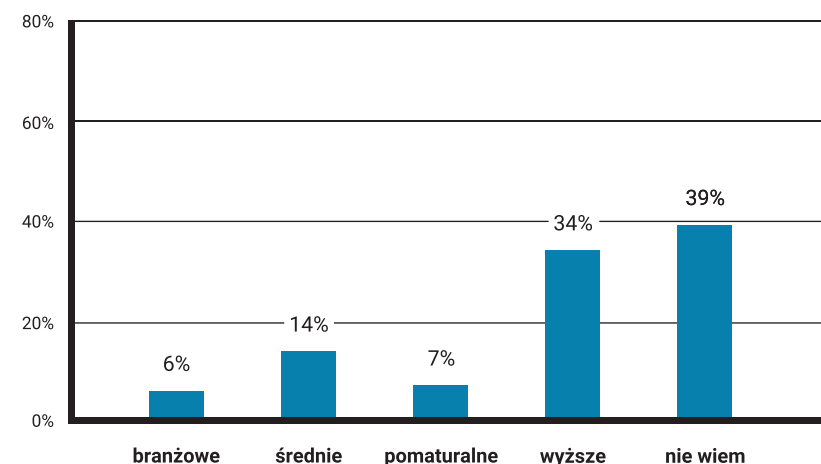
Pod koniec roku szkolnego, zapytaliśmy uczennice i uczniów klas siódmych również o ich plany edukacyjne. Wielu z nich (39%) ich jeszcze nie miało, 35% chce iść do liceum po skończeniu szkoły podstawowej, 19% do technikum, a tylko 4% wskazało branżową szkołę zawodową.

Chęć kontynuacji nauki po szkole podstawowej

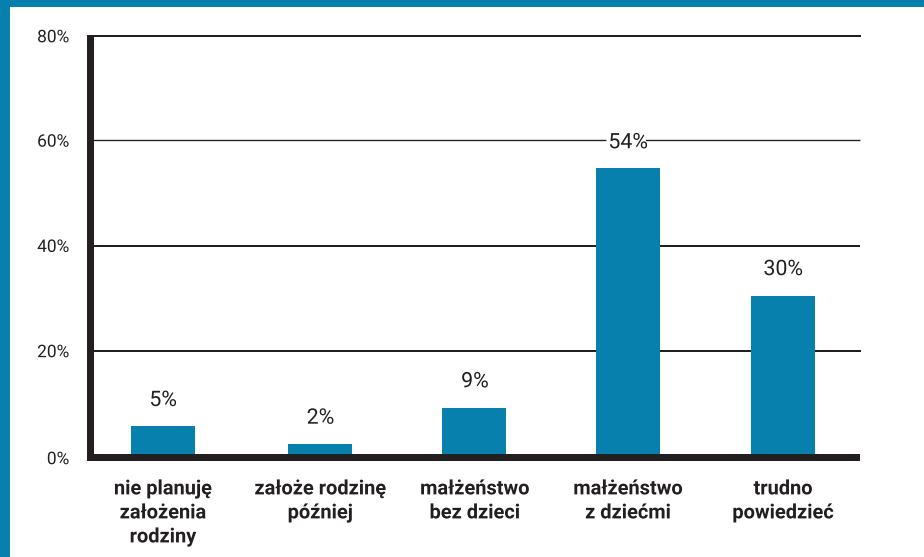
Wysokie aspiracje edukacyjne badanych nastolatków potwierdziły odpowiedzi na pytanie o wykształcenie, jakie chcieliby osiągnąć w życiu. To daleka przyszłość z perspektywy siódmej klasy, ale 34% mierzy w wykształcenie wyższe. Spora część ankietowanych – 39% nie miało zdania na ten temat.

Aspiracje edukacyjne młodzieży

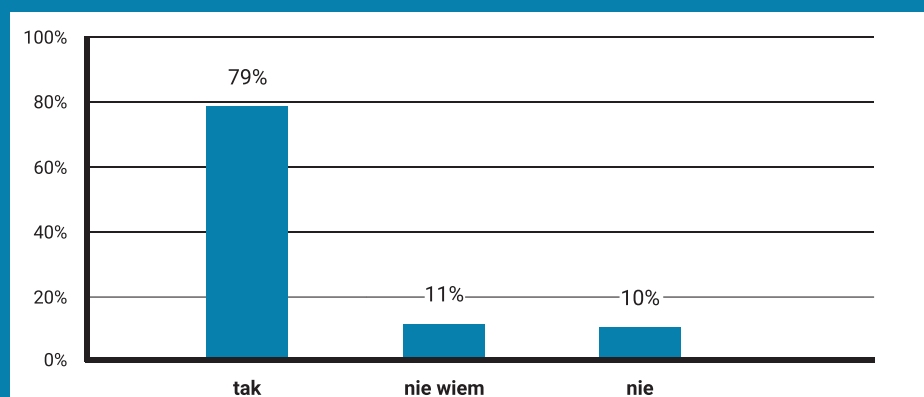
Większość badanych młodych ludzi (54%) w wieku 30 lat chciałoby żyć w małżeństwie i mieć dzieci.

Jaką sytuację rodzinną chciał(a)bym mieć w wieku 30 lat

Zdecydowana większość (79%) chce mieć w przyszłości dzieci, większość z nich (67%) chce mieć dwoje dzieci.

Chęć posiadania dzieci w przyszłości

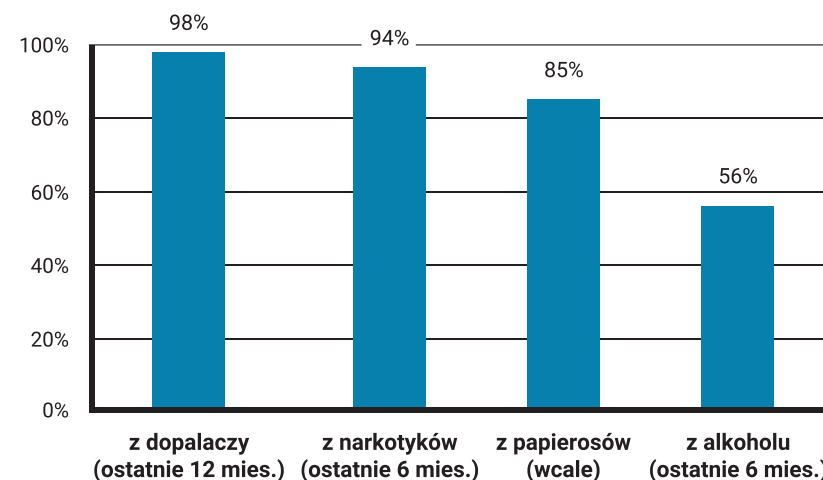
Poznanie celów życiowych i marzeń młodych pozwala rodzicom i wychowawcom pomagać w dążeniu do ich osiągnięcia. Podtrzymywanie zapału i zachęta do wytrwałości w realizowaniu tak pozytywnych planów to ważne cele nas dorosłych. Rozmowa z siódmoklasistami o ich przyszłości, dyskusja z młodymi o ich planach

życiowych może być ważnym wsparciem w procesie dorastania. Już w ósmej klasie staną przed ważnym życiowym wyborem – wyborem dalszej ścieżki edukacyjnej. Jak pokazują zaprezentowane dane znaczna część z nich nie ma jeszcze tego wyboru przemyślanego.

Zachowania ryzykowne nastolatków

Substancje psychoaktywne: Zachowania ryzykowne związane z narkotykami, dopalaczami, alkoholem i papierosami występują w nielicznej grupie uczniów. Analiza zebranych danych wskazuje, że wymienione zachowania ryzykowne często współwystępują ze sobą. Większość badanej młodzieży nie podejmuje zachowań ryzykownych i problemowych. Co więcej, większości badanych (68%) nie zdarzyło się w okresie ostatnich 12 miesięcy przebywać wśród rówieśników, którzy pili alkohol, używali środków narkotyzujących, czy palili papierosy.

Nie korzysta z substancji psychoaktywnych

Wyniki analiz pokazały, że nie ma istotnych różnic pomiędzy dziewczętami, a chłopcami z badanych klas siódmych, jeśli chodzi o używanie substancji psychoaktywnych. Zagrożenie korzystaniem z tego rodzaju substancji dotyczy w równym stopniu dziewcząt i chłopców.

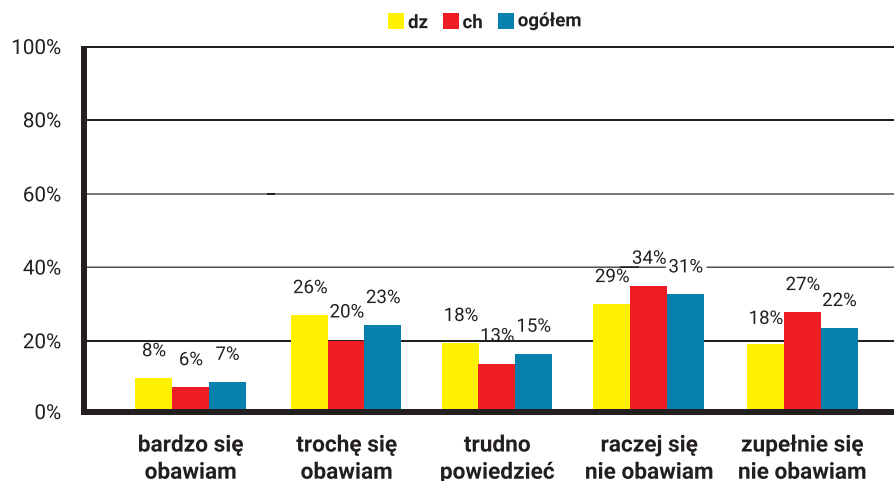
Ważnym zadaniem profilaktyki wobec nastolatków jest wzmacnianie ich pozytywnych postaw wobec różnych substancji psychoaktywnych. Z tego punktu widzenia najistotniejsze jest zatem, by:

- upowszechniać wśród nastolatków wiedzę, że zdecydowana większość z nich unika korzystania z używek.
- wzmacniać poczucie wartości tych, którzy prezentują jednoznacznie negatywny stosunek wobec używek.
- zachęcać do zachowań asertywnych i nie uleganiu presji w kwestiach związanych z substancjami psychoaktywnymi.
- obejmować troską i wsparciem tych, którzy weszli na ścieżkę ryzyka, udzielać im pomocy.

Przemoc rówieśnicza

W tym przypadku zachowania ryzykowne są znacząco częstsze w grupie chłopców, niż dziewcząt. Jednak obawę przed przemocą (skrzywdzenie, nastraszenie, zabranianie czegoś) częściej odczuwają dziewczęta niż chłopcy.

Obawa przed przemocą w szkole

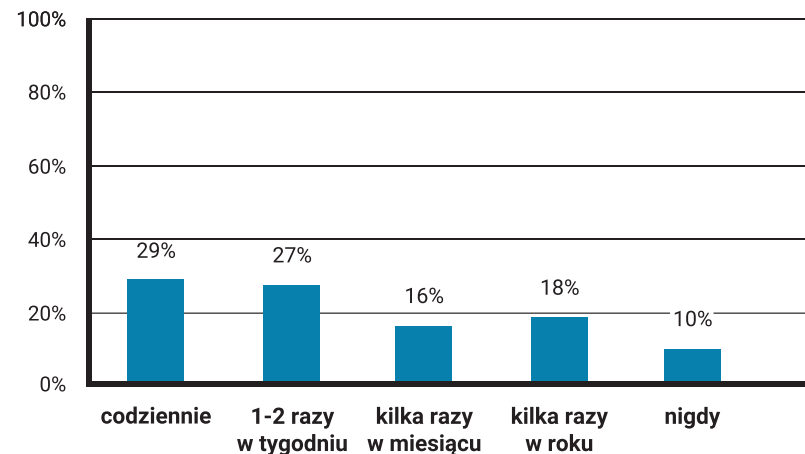

Obawę przed przemocą w szkole deklaruje 31% badanych (częściej dziewczęta – 34%, niż chłopcy – 26%), nie obawia się jej 54% (częściej chłopcy – 61% niż dziewczęta – 47%). Zachowań agresywnych nie należy lekceważyć, gdyż jak analizy pokazują, przemoc rówieśnicza staje się znaczącym elementem stresu szkolnego. Przemocy w szkole obawia się aż 67% uczniów i przeżywa stres z powodu obowiązków szkolnych codziennie albo 1 lub 2 razy w tygodniu. Obawa przed przemocą w szkole wiąże się istotnie z myślami samobójczymi (miało je w ciągu ostatnich 12 miesięcy 35% badanych).

Zagrożenie stresem szkolnym

Częste (codzienne lub kilkakrotne w tygodniu) odczuwanie stresu z powodu obowiązków szkolnych deklaruje większość badanych uczniów siódmych klas (56%). Prawie połowa z nich (43%) twierdzi, że nie ma wcale czasu wolnego dla siebie w dni nauki szkolnej.

Stres szkolny

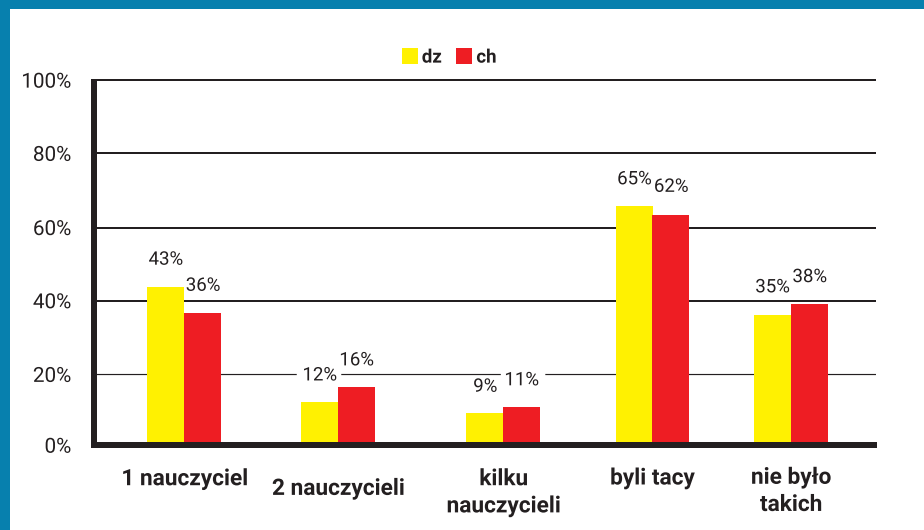

Analizowaliśmy z czym wiąże się stres szkolny u badanych uczniów z regionu Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego i okazało się, że większość uczniów klas siódmych odczuwających stres szkolny często rozmawia o nauce i szkole z rodzicami. Stres szkolny wiąże się z ogólnym brakiem zaufania do nauczycieli. Istnieje związek pomiędzy poziomem stresu ucznia a jego nastawieniem do nauki – stres szkolny jest częstszy, gdy nauka jest ważna dla badanego. Stres szkolny nie pozostaje w związku z ocenami ucznia. Częste przeżywanie stresu szkolnego wpływa znacząco na obniżenie nastroju i samopoczucia, współwystępuje z myślami samobójczymi u uczniów.

Wysoki poziom stresu szkolnego i jego powszechność jest rzeczywistym problemem badanych uczniów. Dobrze, że nie są z tym problemem sami w szkole. Dane pokazują, że większość młodzieży ma wsparcie wśród nauczycieli ze swojej szkoły, jeśli chodzi o dodawanie wiary w siebie, pomoc, naukę czegoś ważnego w życiu.

Liczba nauczycieli, którym osobiście wiele zawdzięczam w życiu

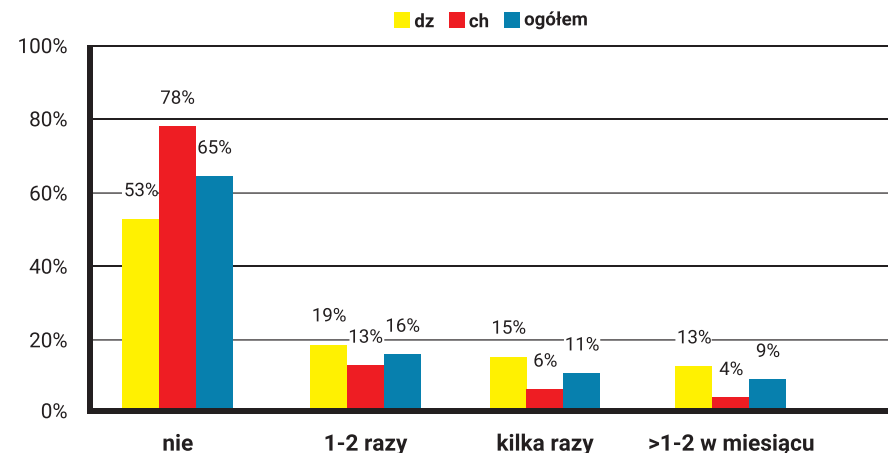

Myśli samobójcze

Okres dorastania cechuje się dużą pobudliwością emocjonalną i chwiejnością przekonań w ważnych dla nastolatków sprawach. Młodzi ludzie szukają swojej tożsamości, celu i sensu życia. Często przeżywają różne zawody i zwątpienia przejawiające się występowaniem myśli samobójczych, które są typowe dla tego okresu rozwojowego. W okresie dorastania bardzo ważne jest dla młodzieży doświadczenie akceptacji i zainteresowania przez znaczących dorosłych z najbliższego otoczenia. Wyniki badań wyraźnie wskazują, że rozmowa z nastolatkiem połączona z wysłuchaniem jego opinii jest ważnym wsparciem dla młodego człowieka.

Dane wskazują, że u znacznej części dziewcząt zdarzają się myśli samobójcze (47%). Chłopcy deklarują takie myśli dużo rzadziej (22%). Analiza danych pokazuje, że ważnym czynnikiem chroniącym przed myślami samobójczymi są częste rozmowy z rodzicami o tym, co nurtuje nastolatki. Wśród dziewcząt, które miały takie rozmowy odsetek doświadczających myśli samobójcze spada z 47% do 27%, a wśród chłopców z 22% do 9%. Analiza odpowiedzi wskazuje na istotną statystycznie prawidłowość to im szerszy jest zakres ważnych dla młodych spraw, o których rozmawiają z rodzicami, tym niższy jest poziom doświadczanych przez nich myśli samobójczych.

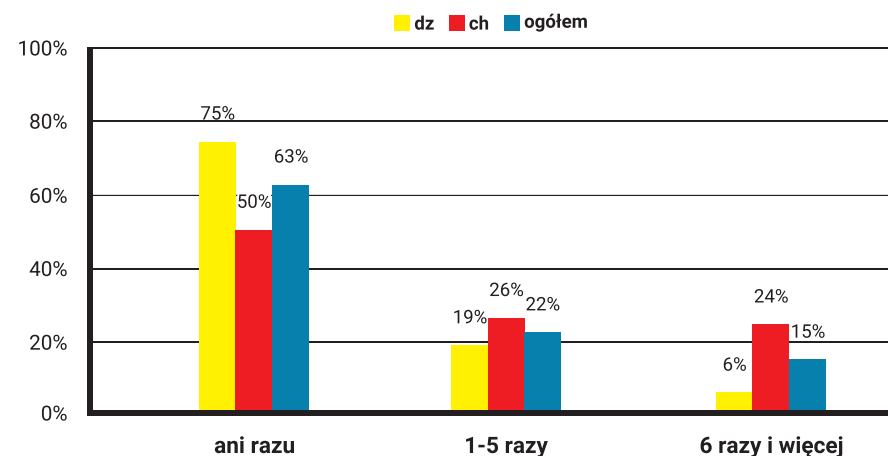
Doświadczenie myśli samobójczych w ostatnim roku

Korzystanie z pornografii

Wśród zagrożeń i zachowań ryzykownych nastolatków wartych uwagi rodziców i wychowawców należy wymienić korzystanie z pornografii. W tym przypadku zachowania ryzykowne są znacząco częstsze w grupie chłopców, niż dziewcząt.

Celowe korzystanie z pornografii w ostatnim miesiącu

Wczesny kontakt z pornografią jest niebezpiecznym, narastającym zjawiskiem wśród dzieci i młodzieży. Pornografia czyni z człowieka obiekt seksualny i jest poważnym czynnikiem seksualizacji młodzieży. W aktualnym Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020 traktowana jest jako poważne zagrożenie dla zdrowia psychicznego, co znajduje uzasadnienie w wynikach wielu badań.

Podsumowując prezentowane wyniki należy powiedzieć, że zachowania ryzykowne i problemy młodzieży często współwystępują i mają wspólne przyczyny. Warto je diagnozować i szukać powiązań, dzięki czemu można działać efektywniej nie koncentrując się na wybranym aspekcie zachowania, bo jak pokazują liczne badania wygaszenie problemowej aktywności nastolatka w jednej sferze przenosi ją gdzie indziej. Podejście zintegrowane zawarte w **Siedmiu dźwigniach skutecznej profilaktyki** i rekomendowanym programie profilaktycznym **Archipelag Skarbów®** skierowanym do młodzieży jest tu bardzo pomocne, gdyż działaniami profilaktycznymi obejmujemy wiele ważnych aspektów życia młodego człowieka.

Program profilaktyczny Archipelag Skarbów®

Program profilaktyczny **Archipelag Skarbów®** realizowany jest we współpracy z rodzicami i kadrą pedagogiczną dla młodzieży z 12 szkół podstawowych oraz 5 szkół ponadpodstawowych z terenu Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego.

W wybranych szkołach programem zostaną objęci wszyscy uczniowie klas siódmych szkół podstawowych którzy byli poddani badaniom i szkół podstawowych zakwalifikowanych do projektu, a niezakwalifikowanych do badań oraz klas pierwszych szkół ponadpodstawowych. **Archipelag Skarbów®** to program profilaktyki zintegrowanej oparty na badaniach naukowych i wpisany do **Systemu rekomendacji programów profilaktycznych oraz promocji zdrowia psychicznego** prowadzonego przez ORE, KBPN, PARPA i IPIN. Jest on skierowany do młodzieży w wieku 13–16 lat. Dwa czterogodzinne bloki warsztatów, w dwa kolejne dni zamieniają grupę młodzieży w poszukiwaczy życiowych skarbów, jakimi są szczęście, trwała miłość i realizacja w życiu własnych pasji i marzeń.

Archipelag Skarbów® to nowoczesny program profilaktyczny dla nastolatków, opracowany i nadzorowany przez specjalistów z Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej (IPZIN), który ma wieloletnie doświadczenie w tworzeniu i wdrażaniu programów profilaktycznych oraz prowadzeniu badań nad młodzieżą.

Program promuje zdrowy styl życia, łącząc atrakcyjność dla młodzieży z silnym przekazem w kilku dziedzinach profilaktyki jednocześnie. Zachęcamy młodzież do unikania alkoholu, narkotyków, przemocy i pornografii. Pokazujemy znaczenie szacunku i wzajemnej pomocy w przyjaźni i miłości.

Uczymy, jak radzić sobie z trudnymi emocjami. Ukazujemy piękno sfery seksualności zachęcając jednocześnie młodzież do czekania z kontaktami seksualnymi – optymalnie aż do czasu, gdy będą gotowi zawrzeć trwały związek oparty na wierności, czyli małżeństwo. Program jest prowadzony przez ludzi z pasją, którzy łączą profesjonalizm z zaangażowaniem na rzecz dobra młodzieży. Trenerzy Archipelagu Skarbów® są wiarygodni dla nastolatków, dzięki temu, że sami żyją w zgodzie z tym, co przekazują młodzieży.

Bardzo ważnym elementem programu jest szkolenie dla rady pedagogicznej i spotkanie z rodzicami. Przekazując tym dwóm środowiskom wiedzę o programie budujemy mosty pozytywnej współpracy młodzież-rodzice-szkoła, bo ta współpraca jest bardzo ważna dla skutecznego wspierania rozwoju młodzieży i wzmocnienia przekazu profilaktycznego. Do szkolenia dla rady pedagogicznej dołączamy dodatkowy materiał w postaci dwóch konspektów lekcji wychowawczych. Umożliwia to wychowawcom szkolnym wzmocnienie przekazu profilaktycznego programu.

Warsztaty Siedem dźwigni skutecznej profilaktyki

Warsztaty szkoleniowe dla środowisk samorządowych **Siedem dźwigni skutecznej profilaktyki młodzieżowej** zostały zrealizowane przez kadrę trenerów IPZIN w okresie wakacyjnym 2019 r., dla szerokiego grona lokalnych działaczy samorządowych, edukacyjnych i młodzieżowych wybranych miejscowości między innymi (Głogów, Legnica, Chojnów, Rudna, Gaworzyce, Grębocice, Polkowice).

Warsztaty oparte są o opracowaną **Strategię Siedem dźwigni skutecznej profilaktyki**. Przedstawiają one samorządowcom zasady budowy i wdrażania zintegrowanej polityki i profilaktyki młodzieżowej. **Strategia Siedem dźwigni skutecznej profilaktyki** opiera się na wieloletnich doświadczeniach współpracy Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej ze społecznościami lokalnymi i samorządami z różnych regionów Polski.

Siedem dźwigni skutecznej profilaktyki to zbiór zasad, od których zależy efektywność lokalnych działań w obszarze wychowania, profilaktyki i przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym i problemom młodzieży w lokalnym środowisku.

Oto 7 haseł, które krótko ujmują każdą z dźwigni:

1. Kieruj uwagę na to, co dobre;
2. O zachowaniach problemowych i profilaktyce myśl w sposób zintegrowany;
3. Bazuj na zasobach społeczności lokalnej;
4. Buduj na wartościach i marzeniach młodzieży;
5. Walcz o to, by wychowanie i profilaktyka były priorytetem rozwojowym;
6. Tworząc strategię, szukaj maksymalnych efektów przy optymalnych kosztach;
7. Angażuj we współpracę ludzi z pasją i zamiłowaniem do młodzieży.

Prowadząc spotkania dla środowisk samorządowych widzimy, że w każdej społeczności lokalnej są osoby, które troszczą się o młodzież, ale potrzebują jeszcze lepszej współpracy, wymiany doświadczeń, czasu na refleksję oraz dyskusję i w tym właśnie w projekcie staramy się im pomóc.

Konferencja regionalna podsumowująca projekt

Projekt zakończy konferencja zaplanowana w grudniu 2019 r., podczas której zainicjowana zostanie debata dla osób i instytucji zainteresowanych problemami nastoletniej młodzieży. Celem konferencji będzie zaprezentowanie rezultatów projektu oraz wykorzystanie zasad opisanych w **Strategii 7 dźwigni skutecznej profilaktyki**, do budowania lokalnych strategii zintegrowanej polityki młodzieżowej. Powstanie takich strategii uczyni troskę o wychowanie, profilaktykę i wspieranie rozwoju młodzieży jednym z priorytetów rozwojowych polityki lokalnej. **W perspektywie długoterminowej efektem wdrażania strategii Siedmiu dźwigni będzie skuteczniejsze przeciwdziałanie problemom młodzieży i lepsze wyposażenie młodego pokolenia w wartości i umiejętności potrzebne do realizacji celów i dążeń życiowych. Jak pokazują dotychczasowe badania ewaluacyjne efektów programu Archipelag Skarbów® efektem jest również obniżenie odsetka młodych ludzi, którzy zagubią się w życiu i popadną w problemy związane z uzależnieniami, przemocą czy demoralizacją.** Samorządy, szkoły, rodzice oraz organizacje społeczne zyskają wiedzę użyteczną, bo aktualną i odnoszącą się do ich sytuacji, do tamtejszych szkół i uczniów. Wiedza taka, mamy nadzieję, posłuży zwiększeniu skuteczności podejmowanych lokalnie działań wychowawczych i profilaktycznych.